

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v Olomouckém kraji v roce 2023

Zpracovala: Mgr. Zuzana Starostová, krajský protidrogový koordinátor

Odkaz na internetovou prezentaci Olomouckého kraje věnovanou protidrogové prevenci:

<https://www.olkraj.cz/dokumenty-vyrocní-zpravy-cl-359.html>

Obsah:

1. Situace v oblasti závislostí v Olomouckém kraji	3
2. Koordinační mechanismy na krajské a místní úrovni	8
3. Finanční zajištění služeb	12
4. Adiktologické služby	14
5. Specifická primární prevence	20
6. Závěr	21

1 Situace v oblasti závislostí v Olomouckém kraji

Základním strategickým dokumentem Olomouckého kraje pro oblast protidrogové politiky v roce 2023 byla **Strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním v Olomouckém kraji 2023 –2026 (dále je „Strategie“)**, který byla dne 20. 2. 2023 usnesením č. UZ/13/44/2023 schválena Zastupitelstvem Olomouckého kraje. Kromě nelegálních drog je zaměřena i na problematiku užívání alkoholu a patologické hráčství.

<https://www.kr-olomoucky.cz/dokumenty-vyrocní-zpravy-cl-359.html>

Implementačním nástrojem Strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním v Olomouckém kraji 2023 –2026 jsou dvouleté **Akční plány**.

<https://www.kr-olomoucky.cz/dokumenty-vyrocní-zpravy-cl-359.html>

Tyto Akční plány reagují na aktuální situaci a přizpůsobují svoje aktivity tak, aby se jejich prostřednictvím podařilo dosáhnout cílů Strategie. Akční plány jsou rozděleny na dvě oblasti: oblast primární prevence a oblast snižování rizik, léčby a resocializace.

V Olomouckém kraji opět výrazně převládalo zneužívání pervitinu jako primární drogy. Velkým problémem v celé populaci stále zůstává zneužívání alkoholu.

Ve všech regionech Olomouckého kraje byl klienty zneužíván zejména pervitin, marihuana a alkohol. Dále pak legálně i nelegálně získané léky, syntetické a taneční drogy a anabolika. Sezónně bylo zneužíváno opium a halucinogenní houby. U naprosté většiny uživatelů byla primární droga kombinována se zneužíváním jiných návykových látek.

V komunitě Romů byl zneužíván pervitin a opiáty.

Problémové formy užívání drog

V Přerově, v Prostějově a v rámci „Terénních programů na Šumpersku“ probíhala v některých lékárnách distribuce harm reduction balíčků, která je pro uživatele návykových látek bezplatná. Služba Terénní programy Olomouc (Společnost Podané ruce o.p.s.) také intenzivně a úspěšně spolupracuje s lékárnami. Distribuuje harm reduction materiál a balíčky. Některé lékárny rovněž přijímají použitý injekční materiál. Pouze v Olomouci je tato spolupráce zatím pozastavena kvůli nevhodnému chování cílové skupiny v lékárnách.

Všechny služby udávají výrazný nárůst počtu vyměněného materiálu i rekordní počet kontaktů a uživatelů.

Na Prostějovsku začal fungovat terénní program pro problémové uživatele, který zahrnuje také oblast mikroregionu Konická. Tento rozvoj je v souladu i s cílem 6.1 Podpora rozvoje terénních programů v OK Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2021– 2023.

Mladými uživateli je stále užívána syntetická droga „emko“.

U služby „Terénní programy KAPPA – HELP“ došlo k dalšímu nárůstu počtu klientů i vydaných injekčních stříkaček.

U služeb terénních programů se velmi kladně projevilo využívání automobilu, které mají všechny služby k dispozici, a v neposlední řadě také aktualizace (navýšení) jednotek u stávajících služeb v rámci realizace cíle 6.1 Podpora rozvoje terénních programů v OK Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb pro roky 2021–2023.

Došlo k dalšímu výraznému nárůstu konzumace nikotinových sáčků dětmi pod věkovou hranici 15 let. Přibývá zneužívání kratomu, CBD a HHM s nepříznivými dopady na duševní zdraví osob.

Hazardní hraní a nelátkové závislosti

Služby udávají extrémně vysoký nárůst osob s problémem nelátkových závislostí.

Na cílovou skupinu hazardních hráčů a osob blízkých je zaměřena zejména činnost Centra komplexní péče v Olomouckém kraji (Společnost Podané ruce, o.p.s), které nabízelo své služby v Olomouci, Prostějově, Zábřehu a jedenkrát za 14 dní v Hanušovicích

Společnost Podané Ruce, o.p.s. provozuje webový portál pro hazardní hráče (<https://www.nabertekurz.cz/rozcestnik>), který je propojen i se sociální sítí Facebook. V roce 2023 fungovala terapeutická skupina pro klienty i terapeutická skupina pro osoby blízké.

Služba pracuje také s cílovou skupinou uživatelů návykových látek. Poskytuje i dluhové poradenství.

V oblasti patologického hráčství pokračovalo snižování počtu klientů hrajících na výherních automatech (vliv zákona č. 186/2016 Sb.). Většinu klientů tvořili lidé, kteří sází.

Zneužívání alkoholu

Z nízkoprahových zařízení s cílovou skupinou uživatelů alkoholu pracovalo zejména Kontaktní a poradenské centrum Krédo (PONTIS Šumperk o.p.s) v Šumperku. Ale i v této službě se ukázala nutnost oddělit skupinu uživatelů alkoholu od klientů zneužívajících jiné návykové látky. V současné době je služba uživatelům alkoholu otevřená pouze pokud mají zájem o sociální poradenství.

Služby ambulantní léčby se nachází zejména v Olomouci.

V Olomouci v prostorách P-centra, spolku se schází skupina Anonymních alkoholiků a Anonymních narkomanů.

Skupina Anonymních alkoholiků se schází i v Zábřehu, Šumperku, Prostějově, Přerově a Jeseníku.

Společnost Podané ruce o.p.s. připravuje vznik nízkoprahového zařízení pro uživatele alkoholu s možností regulované konzumace v Olomouci. Toto zařízení by mělo výrazně zlepšit navázání kontaktu a dalšího poradenství zejména s cílovou skupinou aktivních uživatelů alkoholu ohrožených sociálním vyloučením. Vznik tohoto zařízení je jedním z cílů Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb pro roky 2024 – 2026.

V našem kraji nebyla v posledních letech provedena analýza potřebnosti adiktologických služeb. Neformální „sít“ adiktologických služeb v našem kraji funguje, ale není připravena v souladu s „Metodikou k praktické realizaci nástroje zajištění dostupnosti adiktologických služeb“, která byla vytvořena v rámci projektu „Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky“ (IP RAS) - Odbor protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky.

Provedení analýzy potřebnosti adiktologických služeb je plánováno na rok 2024, a to ve spolupráci s odborníky. K provedení této analýzy budou uvolněny finanční prostředky z rozpočtu Olomouckého kraje.

V dokumentu Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2024 - 2026 se v části B (analytická) nachází analytické údaje týkající se pracovních skupin, včetně pracovní skupiny „Osoby ohrožené návykovým jednáním“.

<https://www.olkraj.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-olomouckem-kraji-pro-roky-2024-2026-cl-5858.html>

V síti adiktologických služeb, jsou zahrnuty všechny služby s certifikací odborné způsobilosti služeb Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí.

Z rozpočtu Olomouckého kraje jsou v rámci Programu protidrogové prevence pro rok 2023 financovány pouze certifikované služby a programy.

Z rozpočtu Olomouckého kraje nejsou financovány příslušné služby příspěvkových organizací Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva obrany (kromě Záchytné stanice) – Klinika psychiatrie Fakultní nemocnice Olomouc (Ambulance pro léčbu návykových nemocí), Psychiatrická léčebna Šternberk (Primariát VII. – oddělení léčby závislostí), Nemocnice AGEL Šternberk (Psychiatrická ambulance včetně ambulantní protialkoholní a protitoxikomanické léčby), Psychiatrická nemocnice Marianny Oranžské v Bílé Vodě (a její komunity), Středisko sekundární prevence a léčby závislostí Vojenská nemocnice v Olomouci.

Další informace k situaci v Olomouckém kraji

V sociálně vyloučených lokalitách Olomouckého kraje jsou poskytovány služby zaměřené spíše na sociální začleňování. V některých probíhají i terénní programy pro uživatele drog, např. v Přerově, Jeseníku, Prostějově a v obcích Šumperska a Jesenicka.

Úspěšný sociální podnik Kavárna a dortovna Naše Café zaměstnává osoby po léčbě závislostí a umožňuje jim restart v profesionálním prostředí. Kavárnu provozuje Sociální družstvo Stabilita Olomouc, které vzniklo v roce 2012 za účelem sociálního podnikání neziskové organizace P- centrum, spolek (www.p-centrum.cz).

Sociální družstvo je tvořeno šesti fyzickými osobami a P-centrem, spolek. Kavárny „Naše café“ v Olomouci podporují klienty v začlenění do pracovního procesu. V provozu je i výroba zákusků. <https://nasecafe.cz/>.

Centrum komplexní péče v Olomouckém kraji, zaměřené zejména na cílovou skupinu patologických hráčů a nelátkových závislostí, poskytuje své služby kromě Olomouce i v Zábřehu, Prostějově a v Hanušovicích.

Touto službou jsou také realizovány primárně preventivní programy „Hra na hraně“ a besedy s tématem patologického hráčství.

V Olomouckém kraji funguje několik svépomocných skupin Anonymních alkoholiků a skupina Anonymních narkomanů.

Pro aktivní uživatele alkoholu - osoby v nepříznivé sociální situaci, se zhoršenou soběstačností nebo zdravotním stavem, je v Šumperku k dispozici Armáda Spásy – zařízení „Přístav“.

Svoji činnost ukončila Ambulance adiktologie (Darmoděj z.ú.) v Jeseníku. Důvodem byly vysoké ekonomické náklady.

Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice

Jejím zřizovatelem je Vojenská nemocnice v Olomouci. Tato záchytná stanice slouží obyvatelům celého Olomouckého kraje a je každoročně podporována z rozpočtu Olomouckého kraje částkou 6 099 000 Kč.

Současná doba a společenská situace staví před záchytnou službu nové a jiné úkoly, než bylo její poslání v době, kdy v České republice vznikala. Její role v záležitostech ochrany veřejného pořádku a osob ohrožených v důsledku intoxikace psychoaktivními látkami je nezastupitelná. Činnost Protialkoholních a protitoxikomanických záchytných stanic bude nově definována a zařazena do systému dalších služeb. V Olomouckém kraji je Záchytná a protitoxikomanická stanice nedílnou součástí systému zdravotních služeb a opatření k ochraně zdraví populace před škodlivými účinky návykových látek a návykového chování. Úzce spolupracuje se všemi příslušnými službami i zařízeními a s policií. Velkou výhodou je úzká spolupráce se Střediskem sekundární prevence a léčby závislostí, jehož zřizovatelem je rovněž Vojenská nemocnice v Olomouci.

Drogová kriminalita:

Následující údaje jsou převzaty od Policie České republiky, Olomoucký kraj, 2023

Narůstá počet řešených přestupků po linii nealkoholové toxikomanie, kde v roce 2021 v Olomouckém krajském ředitelství policie zadokumentovala 926 přestupků po linii TOXI, v roce 2022 - 1667 přestupků a v roce 2023 - 2068 přestupků. Nad rámec tohoto policie Olomouckého kraje zadokumentovala v roce 2021 - 990 řidičů pod vlivem OPL, v roce 2022 - 1110 řidičů v roce 2023 - 1229 řidičů, kteří byli přistiženi při jízdě vozidlem pod vlivem OPL. Statistické ukazatele v rámci trestných činů jsou dostupné ve výroční zprávě NPC za rok 2023.

Z důvodu ztížené dostupnosti léčiv s obsahem OPL a chemikálií potřebných pro výrobu metamfetaminu tzv. "českou cestou" dochází k navyšování ceny prodeje metamfetaminu, kdy není výjimkou cena 0,1 gramu metamfetaminu za 500 Kč.

V opakovaných případech se nám zde objevují záchyty krystalické MDMA, která je hlavně spojena s taneční scénou.

Problémové formy užívání návykových látek

Jako nejpalčivější problém v rámci Olomouckého kraje policie jednoznačně vnímá uživatele metamfetaminu. Policie registruje čím dál větší množství uživatelů v menších městech a zejména pak na vesnicích, kam se přesunují z důvodu nižších nákladů na bydlení. To však neznamená, že by počet uživatelů ve větších městech klesal. Z podání jednotlivých uživatelů vyplývá, že k pervitinu nejčastěji užívají marihuanu, kterou vnímají jako zklidňující alternativu. K uživatelům pervitinu se potom nejčastěji váže opatrovací trestná činnost majetkového charakteru, pomocí které financují nákup návykové látky.

Uživatelé pervitinu mají značný podíl na páchání násilné trestné činnosti.

Užívání návykových látek ve specifických skupinách

Minorita obyvatel, ať už se jedná o cizince či etnické menšiny, nijak nevyčnívá z průměru běžné populace uživatelů návykových látek. Mezi romskou komunitou jednoznačně převládá užívání pervitinu a marihuany. V prostějovském okrese potom byli zaznamenáni i uživatelé heroinu.

Nutno podotknout, že převážná část uživatelů pervitinu holduje hazardním hrám. Většina z nich má zřízené účty na internetových hazardních portálech. Uživatelé pervitinu postupně dávají

přednost internetovým hrám a sázkám před klasickými kamennými provozovny heren a kasin. Většina uživatelů pervitinu je zatížena dluhy a exekucemi.

Všeobecně jako značný sociální problém policie vnímá užívání pervitinu, ale i jiných návykových látek v rodinách, kde přírodními účastníky jsou nezletilé děti, které přebírají řetězec chování od svých rodičů. Děti se postupně stávají uživateli návykových látek. V horších, avšak ne vůbec ojedinělých, případech se děti na drogové trestné činnosti přímo podílejí, nejčastěji formou distribuce návykových látek svým vrstevníkům.

Nové psychoaktivní látky

Z činnosti policie vyplývá, že na území Olomouckého kraje je značná poptávka po kratomu, který mezi mladými uživateli nabývá na popularitě. V minulosti byl v Olomouci zaznamenán případ předávkování, který vedl k úmrtí uživatelky. Oblibu mezi uživateli si rovněž získává nápoj ayahuasca. Obě zmíněné látky si uživatelé nejčastěji objednávají na síti internet, anebo si látku obstarají od svých známých, kteří s ní již mají nějakou zkušenost.

Mezi nezletilými uživateli jsou v oblibě CBD produkty a výrobky s obsahem nikotinu. Obstarávání těchto produktů nečiní žádné potíže, jsou běžně prodejné.

Drogová kriminalita

Jak naznačeno výše, v Olomouckém kraji značně narůstá počet uživatelů pervitinu. Počet zjištěných varen metamfetaminu v Olomouckém kraji má vzestupnou tendenci. Velká část výrobců varny z větších měst přemístila do odlehlejších lokalit (vesnice, rekreační oblasti), kde si pronajímají rodinné domy, chaty a obdobné objekty, kde realizují výrobu, kdy se výrobci specializují na výrobu metamfetaminu ve velkém množství a v minimálních případech se objevují dříve vyskytující se tzv. "KITCHEN LAB". I přes legislativní omezení dostupnosti červeného fosforu, jakožto vstupní chemické suroviny při výrobě, si výrobci našli způsob, jak si tuto komoditu obstarat. Nejčastěji tak činí přes specializované obchodní internetové portály v zahraničí. Jód si potom obstarávají prostřednictvím spřízněných osob, které disponují potřebným živnostenským oprávněním. V roce 2023 byl metamfetamin na území Olomouckého kraje v drtivé většině vyráběn z lékového přípravku s obchodním označením Efedrina Arena Comprimate, který pochází z Rumunska a v České republice tento přípravek není registrován. Nákup uvedeného léčiva byl ve většině zjištěných případů realizován na území Polské republiky, přičemž čeští odběratelé za 1 balení lékových tablet platili polským dodavatelům 12 000 – 20 000 Kč v závislosti na odebrané množství.

V roce 2023 proběhla mezinárodní realizace případu na úseku toxikomanie, při níž byla uzavřena továrna na výrobu lékových přípravků zn. Efedrina Arena Comprimate v Rumunsku. Z tohoto důvodu nebyli schopni polští dodavatelé dostát svým závazkům a trh s tímto léčivem se v podstatě uzavřel. Čeští výrobci tak v nynější době zmíněný lékový přípravek obratem nahradili za obvyklé lékové tablety s obsahem PSE, nejčastěji zn. Stop Cold, přičemž léky jsou standardně dováženy opět z Polské republiky.

Ze strany polských dodavatelů byla policií zaznamenána značná poptávka po české marihuaně, za kterou s českými výrobci směňují lékové tablety s obsahem PSE. Výrobci pervitinu na tuto možnost pružně reagují a prostřednictvím spřízněných osob pěstují konopí outdoor i indoor způsobem. Počet pěstovaných rostlin však omezují na cca 5-10 ks na jednom pěstebním místě, čímž se snaží eliminovat ztrátu všech pěstovaných rostlin v případě zásahu policie. Na území Olomouckého kraje tak lze zaznamenat velký výskyt menších pěstíren, přičemž výsledný

produkt není primárně určen k vlastnímu užívání, ale k nákupu lékových přípravků s obsahem PSE.

Nové trendy a fenomény

Zde mimo výše uvedené je potřeba zmínit obstarávání omamných a psychotropních látek využíváním virtuálních tržišť na tzv. DARKNETU za využití virtuálních měn. Tyto OPL se následně ke svým odběratelům dostávají prostřednictvím kurýrních společností. Nevýhodou těchto transakcí je doba doručení a nezjistitelný obsah v doručené zásilce. Již z povahy těchto mezinárodních transakcí je možnost odhalení značně ztížena.

2 Koordinační mechanismy na krajské a místní úrovni

2.1 Institucionální zajištění

2.1.1. Krajské zajištění koordinace

Krajský protidrogový koordinátor

Funkce protidrogového koordinátora Olomouckého kraje byla zřízena k 15. 9. 2001, a to od počátku v úvazku 1,0. Od 1. 7. 2002 tento koordinátor pracuje na Odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru. Zajišťuje vertikální i horizontální koordinaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji.

Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí

Komise je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje. Zabývá se otázkami prevence kriminality, protidrogové politiky a primární prevence rizikového chování ve školství.

Tvoří ji 15 členů. Komise má stálého hosta – zástupce TOXI týmu Policie ČR. V roce 2023 proběhlo 5 jednání této komise.

Garantem této komise byl Mgr. Ivo Slavotínek, 1. náměstek hejtmána Olomouckého kraje.

Tajemníkem komise je manažer prevence kriminality Mgr. Michal Poláček.

Seznam členů komise a kontakt na jejího tajemníka je umístěn na webových stránkách Olomouckého kraje:

<https://www.olkraj.cz/komise-pro-prevenci-kriminality-a-drogovych-zavislosti-cl-5017.html>

Horizontální koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

Krajská protidrogová koordinátorka spolupracuje s manažerem prevence kriminality (pracovník Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje), krajským koordinátorem romských poradců (pracovník Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje), metodikem prevence rizikového chování (pracovník Odboru školství a mládeže Krajského úřadu Olomouckého kraje), zdravotnickými zařízeními i policií. Spolupráce je dobrá, probíhá v různé intenzitě a má různé formy, včetně spolupráce při přípravě strategických plánů.

Krajská protidrogová koordinátorka je manažerkou pracovní skupiny „Osoby ohrožené návykovým jednáním“ v rámci struktury střednědobého plánování sociálních služeb v

Olomouckém kraji. Dále je členkou pracovní skupiny pro prevenci kriminality a realizačně – manažerského týmu organizační struktury pro plánování sociálních služeb na krajské úrovni. V rámci pracovní skupiny „Osoby ohrožené návykovým jednáním“ Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji dochází k pravidelnému společnému setkávání zástupců neziskových organizací působících v oblasti protidrogové prevence a krajské protidrogové koordinátorky.

2.1.2. Místní zajištění koordinace

V Olomouckém kraji je 5 okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk) se 13 obcemi s rozšířenou působností. Kontaktní pracovník byl určen ve všech 13 obcích s rozšířenou působností. Služby pro uživatele drog poskytované neziskovým sektorem jsou součástí komunitního plánování obcí a jejich zástupci se přímo podílí na vytváření komunitních plánů sociálních služeb.

Žádná z obcí Olomouckého kraje nemá zpracován samostatný dokument pro oblast protidrogové politiky, ani o její realizaci nevydává samostatnou výroční zprávu. Problematika osob zneužívajících návykové látky a ohrožených závislostním chováním je začleněna do komunitních plánů rozvoje sociálních služeb jednotlivých obcí.

Kontaktní pracovníci obecních úřadů – protidrogová prevence

Adresa	Kontaktní pracovník	Odbor	Telefon	E-mail
MěÚ Šumperk, Lautnerova 1, 787 01	Bc. Slavěna Karkošková	Odbor sociálních věcí	583 388 919	slavena.karkoskova@musumperk.cz
MěÚ Javorník, Nám. Svobody 134, 790 70	Bc. Jorga Formánková	Odbor tajemníka	584 458 789 725 174 028	socialni.jr@mestojavornik.cz
MěÚ Mohelnice, U Brány 2, 789 85	Fričarová Eva	Odbor sociálních věcí – vedoucí	583 452 163	fricarovae@mu-mohelnice.cz
Magistrát města Olomouce, Štursova 1, 77900	Mgr. Tomáš Kocman	Odbor sociálních věcí - kurátor pro mládež	420 585 562	tomas.kocman@olomouc.eu
MěÚ Jeseník, Masarykovo nám. 1/167, 790 01	Ptáčková Bohumila, Bc.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 498 414	bohumila.ptackova@jesenik.cz
MěÚ Zlaté Hory, Nám. Svobody 80, 793 76	Zondlaková Alena, Bc., DiS.	Odbor tajemníka	584 453 059	alena.zondlakova@zlatehory.cz
Magistrát města Prostějova, Nám. T. G. Masaryka 131/12, 796 01	Petrželová Gabriela, Bc.	Odbor sociálních věcí	582 329 341	gabriela.petrzelova@prostejov.eu
MěÚ Šternberk, Horní nám. 16, 785 01	Zajacová Jitka, Ing.	Odbor sociálních věcí, vedoucí	585 086 527 725 765 695	zajacova@sternberk.cz
Městská policie Masarykovo nám. 22 783 91 Uničov 1	Hubner Jiří, Bc.	Městská policie	585 088 258 725 351 106	mp@unicov.cz
MěÚ Zábřeh, Nám. Osvobození 345/15, 789 01	Machová Miroslava, Bc.	Odbor sociálních věcí	583 468 121	miroslava.machova@muzabreh.cz
MěÚ Konice, Na Příhonech 405, 798 52	Koudelková Hana, Mgr.	Vedoucí odboru soc. věcí	582 401 471	hana.koudelkova@konice.cz
MěÚ Litovel, nám. Přem. Otakara 777/2, 784 01	Procházka Pavel	Odbor sociální a správní,	585 153 231	prochazka@mestolitovel.cz
MěÚ Hanušovice, Hlavní ulice 92, 788 33	Bc. Katie Podlešná, DiS.	Odbor tajemníka	583 034 426	podlesna@mu-hanusovice.cz
MěÚ Hranice, Pernštejnské nám. 1, 753 01	Mgr. Soňa Hümmelrová	Odbor sociálních věcí	581 828 425	sona.hummerova@mesto-hranice.cz
Magistrát města Přerova, Nám. T.G.M. 2, 750 11	Buš Boleslav, DiS.	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	581 268 770	boleslav.bus@prerov.eu
MěÚ Kojetín, Masarykovo nám. 20, 752 01	Stavová Alice, Bc.	Odbor vnitřních věcí, školství a kultury	581 277 431	a.stavova@radnice.kojetin.cz
MěÚ Lipník nad Bečvou náměstí T.G. Masaryka 89, 751 31	Jemelková Pavla, Bc.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	581 722 220	jemelkova@mesto-lipnik.cz

2.2. Strategické dokumenty protidrogové politiky Olomouckého kraje

Základním strategickým dokumentem Olomouckého kraje pro oblast protidrogové politiky v roce 2023 byla Strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním v Olomouckém kraji 2023 –2026 (dále je „Strategie“), která byla dne 20. 2. 2023 usnesením č. UZ/13/44/2023 schválena Zastupitelstvem Olomouckého kraje. Kromě nelegálních drog je zaměřena i na problematiku užívání alkoholu a tabáku a patologické hráčství. <https://www.kr-olomoucky.cz/dokumenty-vyrocní-zpravy-cl-359.html>

Implementačním nástrojem Strategie jsou Akční plány na dvouletá období.

Součástí Strategie a Akčních plánů je i oblast primární prevence.

Základním strategickým dokumentem Olomouckého kraje pro oblast sociálních služeb byl **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2021 - 2023**, v jehož rámci vyvíjela činnost pracovní skupina „Osoby ohrožené návykovým jednáním“.

<https://www.kr-olomoucky.cz/strednedobe-planovani-socialnich-sluzeb-cl-288.html>

Protidrogová koordinátorka je členkou pracovní skupiny v rámci struktury střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji - Realizačně - manažerský tým.

Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2022 – 2027 byla schválena usnesením Zastupitelstva Olomouckého kraje č. UZ/7/78/2021 ze dne 13. prosince 2021.

Mezi stálá bezpečnostní rizika patří pokračující trend částečného přesunu kriminality do virtuálního prostředí internetu. Jedním z cílů nové strategie je Adaptace v kyberprostoru. Tento cíl reaguje na zvyšující se dostupnost internetového připojení a využívání této nové formy komunikace, ale i na přesun běžných a volnočasových aktivit do internetového prostředí.

2.3 Další významné aktivity v oblasti protidrogové politiky v r. 2023

V září 2023 proběhl v Olomouci v aule Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci již 11. ročník Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje pro rok 2023 za účasti představitelů samosprávy Olomouckého kraje, zástupce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a metodiků primární prevence z poradenských pedagogických a psychologických pracovišť i ze škol a školských zařízení na území Olomouckého kraje, a to v celkovém počtu 150 účastníků. Konferenci s názvem a na téma „Možnosti primární prevence při nastavování vnitřních a vnějších hranic dítěte“ předcházela roční cyklus vzdělávání školních metodiků prevence, finanční podpora dosáhla celkové částky 200 000 Kč. V roce 2024 se počítá s navýšenou částkou 250 000 Kč na identický projekt, kdy tématem budou „možnosti primární prevence při budování bezpečného prostředí a přátelského klimatu ve škole“.

3 Finanční zajištění služeb

3.1 Financování služeb Olomouckým krajem

Olomoucký kraj každoročně vyhlašuje dotační program pro oblast sekundární a terciární protidrogové prevence. V roce 2023 byl vyhlášen **Program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence v roce 2023**.

Tento dotační program je administrován Odborem zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje. V jeho rámci obdržely neziskové organizace z rozpočtu Olomouckého kraje 2 755 000 Kč.

Odborem sociálních věcí je administrován **Program finanční podpory poskytování sociálních služeb v Olomouckém kraji**, který je zaměřen na financování sociálních služeb registrovaných dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů; zařazených do Sítě sociálních služeb Olomouckého kraje.

Služby protidrogové prevence byly podpořeny z **Programu finanční podpory poskytování sociálních služeb v Olomouckém kraji 2023 - Podprogram č. 1 a č. 2**.

Organizace také mohly získat finanční prostředky formou **individuální žádosti**. V roce 2023 neobdržel touto cestou příspěvek žádný projekt protidrogové prevence.

Činnost **Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné služby** je každoročně podpořena z rozpočtu Olomouckého kraje částkou **6 099 000 Kč**.

Výdaje na protidrogovou politiku z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2023

Výdaje	Popis	Výše (v Kč)
Program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence v roce 2022	Dotační tituly: 1. Kontaktní a poradenské služby a terénní programy 2. Ambulantní léčba 3. Doléčovací programy 4. Specifická selektivní a indikovaná primární prevence	2 755 000
Programu finanční podpory poskytování sociálních služeb v Olomouckém kraji - Podprogram č. 1.	Dotace ze státního rozpočtu do rozpočtu Olomouckého kraje určená na poskytování sociálních služeb	36 579 737
Programu finanční podpory poskytování sociálních služeb v Olomouckém kraji - Podprogram č. 2	Dotace z rozpočtu Olomouckého kraje určená na poskytování sociálních služeb	1 212 200
Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice	Příspěvek z rozpočtu Olomouckého kraje	6 099 000
Vzdělávání vybraných metodiků primární prevence na školách a školských zařízeních a organizace Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje	Příspěvek z rozpočtu Olomouckého kraje pro příspěvkovou organizaci Pedagogicko-psychologickou poradnu a Speciální pedagogické centrum Olomouckého kraje na vzdělávání vybraných metodiků primární prevence na školách a školských zařízeních - roční vzdělávací cyklus, který vrcholí organizací Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje	200 000

3.2 Financování služeb obcemi

Některé obce nemají ve svých rozpočtech částku na podporu protidrogové prevence přesně vyčleněnu. Téměř všechny služby, na jejichž financování se podílel Olomoucký kraj, byly podpořeny také z rozpočtů obcí. Podpora služeb z rozpočtu obcí klesá.

Výdaje z rozpočtu obcí v roce 2023

Obec	Služba	Částka (Kč)
Statutární město Prostějov	Kontaktní centrum v Prostějově (i na TP v Prostěj.)	270 000
Statutární město Prostějov	Centrum komplex. péče v Olomouckém kraji	70 000
Statutární město Olomouc	Terénní programy v Olomouci	150 000
Litovel	Terénní programy v Olomouci	40 000
Šternberk	Terénní programy v Olomouci	80 000
Zábřeh	Terénní programy na Šumpersku	80 000
Zábřeh	Centrum komplex. péče v Olomouckém kraji	40 000
Mohelnice	Terénní programy na Šumpersku	90 000
Libina	Terénní programy na Šumpersku	40 000
Uničov	Terénní programy v Olomouci	30 000
Statutární město Olomouc	Prev. krim. spoj. s pat. hráč..	120 000
Statutární město Olomouc	Centrum komplex. péče v Olomouckém kraji	150 000
Postřelmov	Terénní programy na Šumpersku	10 000
Loštice	Terénní programy na Šumpersku	20 000
Statutární město Olomouc	Poradna pro alkoholové a jiné závislosti	220 000
Statutární město Olomouc	Doléčovací centrum	350 000
Statutární město Olomouc	Sdružení D – Programy selekt. prim prev a interaktivní zážitkové programy	260 000
Šumperk	K-centrum PONTIS Šumperk o.p.s.	140 000
Statutární město Přerov	Terénní program KAPPA-HELP	65 000
Statutární město Přerov	Zajištění provozu a služeb KKC Kappa	75 000
Statutární město Přerov	Program specifické primární prevence	15 000
Statutární město Přerov	Test. na inf. choroby a HR materiál	15 000
Hranice	Terénní program KAPPA-HELP	5 000
Kojetín	TP KAPPA- HELP z.s.	6 453
Statutární město Olomouc	Kontaktní centrum v Olomouci	250 000
Statutární město Olomouc	Primární prevence – P- centrum, spolek (všeob., selekt., indik.)	500 000
Hanušovice	Terénní programy na Šumpersku	30 000
Lipník n. B.	Terénní program KAPPA – HELP	5 000

V oblasti finanční podpory bylo rovněž realizováno dotační řízení MŠMT ČR na podporu projektů organizací v Olomouckém kraji profilujících svou činnost v oblasti primární prevence. Celková částka podpory pro Olomoucký kraj činila 4 028 719 Kč (nejvyšší částka v dosavadní historii), byly podpořeny projekty těchto organizací: Univerzita Palackého v Olomouci (E-bezpečí pro pedagogy 2023 částkou 500 010 Kč a E-bezpečí pro žáky 2023 částkou 520 010 Kč), Sdružení D, z.ú. (Programy selektivní a indikované prevence 1 634 064 Kč a Wellbeing a supervize pedagogů částkou 254 687 Kč), KAPPA-HELP, z.s. (Vzdělávání pedagogů částkou 100 000 Kč a Zážitkové preventivní programy částkou 319 648 Kč), AZ Help, z.s. (program selektivní protidrogové prevence částkou 700 000 Kč) a PPP a SPC Olomouckého kraje (Program krajské primární prevence 368 350 Kč - tzv. krajský projekt).

4 Adiktologické služby

4.1 Služby v oblasti snižování rizik

Služby v oblasti snižování rizik spojených s užíváním návykových látek zajišťuje v Olomouckém kraji pět kontaktních center. Ve všech regionech Olomouckého kraje se tedy nachází kontaktní centrum a jsou realizovány terénní programy. Všechny služby jsou klientům a blízkým osobám nabízeny dle standardů odborné způsobilosti Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

V Olomouckém regionu je klienty (kromě marihuany a alkoholu) nejčastěji užíván pervitin, legálně i nelegálně získané léky, syntetické a taneční drogy. V hojné míře je zneužíván toluen, sezónně opium a halucinogenní houby. Kontaktní centrum je v kontaktu s malou skupinkou uživatelů opiátů. Většinou se jedná o uživatele Subutexu. Ve více než polovině případů se jedná o polymorfní užívání několika druhů drog.

Převážnou většinu klientů Kontaktního centra v Olomouci (Společnost Podané ruce o.p.s.) tvořili intravenózní uživatelé pervitinu, i když stále více klientů přechází na šetrnější způsoby užívání. Kontaktní centrum Prostějov (Společnost Podané ruce o.p.s.) poskytuje standardní kontaktní a poradenský program a terénní program. V Prostějovském regionu je klienty také nejčastěji užíván pervitin (kromě marihuany a alkoholu). V komunitě Olašských Romů se objevuje zneužívání opiátů. Je navázána dobrá spolupráce s lékárnami, která umožňuje distribuci i sběr harm reduction materiálu. V roce 2023 došlo k dalšímu rozvoji poskytování služby terénní programy. Terénní programy jsou poskytovány 5 dní v týdnu, a to jak v Prostějově, tak i ve vytipovaných obcích Prostějovského regionu (mikroregion Konicko, Nezamyslice, Drahaný, Plumlov, Mostkovice).

Také Kontaktní centrum KAPPA-HELP v Přerově má v cílové skupině nejvíce zastoupeny intravenózní uživatele pervitinu. V tzv. opiové sezóně se ve významné míře objevují uživatelé surového opia. V letních měsících užívají tuto drogu i uživatelé běžně užívající pervitin.

V Olomouckém kraji se kromě užívání pervitinu, cannabisu, heroinu a dalších opiátů, objevovalo zneužívání nových psychoaktivních drog (rostlinných nebo syntetických), těkavých látek a anabolických steroidů.

Kontaktní centrum Krédo v Šumperku (PONTIS Šumperk o.p.s) pracuje i s cílovou skupinou uživatelů alkoholu, ale pouze v rámci poradenství.

Kontaktní centrum Darmoděj poskytuje kvalitní služby v Jeseníku.

Klienty velmi využívaná služba „Terénní programy na Šumpersku“ (Společnost Podané ruce o.p.s.) je velmi oblíbená. Působí ve městech Zábřeh, Mohelnice a Hanušovice a obcích Libina, Postřelmov, Třeština a v dalších obcích.

Služba „Terénní programy v Olomouci“ (Společnost Podané ruce o.p.s.) působí kromě Olomoucka i v Uničově, Šternberku a Litovli. V Uničově pracuje kromě klientů užívajících tradiční drogy i s uživateli opiátů. Jedná se převážně o sezónní užívání. V Uničově a Olomouci došlo k výraznému nárůstu vydaného harm reduction materiálu (injekčních setů). Kuřákům marihuany jsou distribuovány filtry Rolls, o které je zájem. Filtry zadržují část nečistot, takže jsou plně v souladu s principem harm reduction. Navíc slouží jako výborný komunikační prostředek s klienty, které je obtížné kontaktovat.

Pokračovala také distribuce barevných injekčních stříkaček, které snižují riziko náhodného sdílení uživateli, a barevných kapslí. Je navázána spolupráce s některými lékárnami, do kterých jsou umísťovány základní balíčky s harm reduction materiálem. Některé lékárny přijímají i použitý harm reduction materiál. V olomouckých lékárnách musela být tato spolupráce kvůli nevhodnému chování klientů přerušena. Službě se podařilo udržet doplňkovou službu potravinových balíčků – významného motivačního prvku. Díky dalším motivačním pobídkám se zvýšil zájem o testy na hepatitidu typu C; během roku byla otestována cca čtvrtina klientů. Někteří klienti hledají alternativu k injekčnímu užívání a využívají distribuci šňupátek, kapslí či alobalů. O nabízený materiál je velký zájem.

Ve všech navštěvovaných městech a obcích je poptávka po službách harm reduction a místní samosprávy podporují činnost terénních programů.

Mezi uživatele drog, kteří byli se službami „Terénní programy v Olomouci“ a „Terénní programy na Šumpersku“ Společnosti Podané ruce o.p.s. v kontaktu, se stále vyskytují nové syntetické látky, které jim způsobovaly větší zdravotní potíže.

Službám se dařilo být v kontaktu i s mladšími uživateli (do 25 let), se kterými je nutné hovořit zejména o zásadách bezpečnějšího užívání. Tito uživatelé často aplikují drogy více rizikově, bez znalosti základních zásad harm reduction.

V regionu je stále velmi rozšířené víkendové užívání nějaké stimulační látky (pervitin, extáze, „emko“).

Služba „Terénní programy v Prostějovském regionu“ (Společnost Podané ruce o.p.s.) je poskytována na území Statutárního města Prostějova a ve vytipovaných okolních obcích a v mikroregionu Konicko. Vzhledem k rozsáhlosti území je pozitivní, že má organizace pro realizaci služeb k dispozici automobil.

Služba „Terénní programy KAPPA-HELP“ působila na území Přerovska, Hranicka, Kojetínska a Lipenska. Od září 2020 má k dispozici automobil, což umožnilo výrazné zkvalitnění jejího poskytování. Terénní programy KAPPA-HELP působily v roce 2023 na území Přerovska, Hranicka, Kojetínska, Tovačovska a Lipenska. V polovině roku došlo k posunu poskytování služby - terén v obcích mimo Přerov byl dočasně poskytován v jiných časech než běžně, a to ve večerních hodinách. Tato změna se ukázala jako velmi efektivní - umožnila oslovit i nové klienty, kteří se v běžné provozní době nevyskytovali. Proto je plánováno zachování v menší míře i do budoucna.

Automobil má k dispozici i služba „Darmoděj, z. ú. – terénní program“, která je realizována v Jesenickém regionu.

Služby harm reduction

Název projektu/ programu	Realizátor	Typ služby*	Cílová skupina	Počet klientů (uživatelů drog)	Počet kontaktů (uživat.)	Počet vydaných inj. setů	Územní působnost
K-centrum Darmoděj	Darmoděj, z.ú.	KPS	Problémoví uživatelé drog	146		3 399	Jesenicko
K-centrum Krédo	PONTIS Šumperk o.p.s.	KPS	Problémoví uživatelé drog a alkoholu	179	2 192	13 550	Šumpersko
Kontaktní centrum v Olomouci	Společnost Podané ruce, o.p.s.	KPS	Problémoví uživatelé drog	441	6 838	69 697	Olomoucko
Kontaktní centrum v Prostějově	Společnost Podané ruce, o.p.s.	KPS	Problémoví uživatelé drog	197	3 112	28 630	Prostějovsko
KKC Kappa (Přerov)	KAPPA-HELP, z.s.	KPS	Problémoví uživatelé drog	195	19 539	23 904	Přerovsko
Terénní programy v Olomouci	Společnost Podané ruce, o.p.s.	TP	Problémoví uživatelé drog	357	2 882	52 362	Olomoucký region
Terénní programy na Šumpersku	Společnost Podané ruce, o.p.s.	TP	Problémoví uživatelé drog	209	1 520	21 908	Šumperský region
Terénní program KAPPA-HELP	KAPPA-HELP, z.s.	TP	Problémoví uživatelé drog	161		14 858	Přerovský region
Darmoděj z.ú.-Terénní program	Darmoděj, z.ú.	TP	Problémoví uživatelé drog	38	1 183	3 579	Jesenický region
Terénní HR služby Prostějov	Společnost Podané ruce, o.p.s.	TP	Problémoví uživatelé drog	125	526	3 006	Prostějov

* TP – terénní programy, KPS – kontaktní centra, KPS a TP – sloučené programy

U naprosté většiny klientů služeb byla zastoupena kombinace primární drogy (pervitin) se zneužíváním alkoholu, marihuany, sezónních drog (surové opium, lysohlávky) a léků.

V rámci některých služeb terénních programů byly do lékáren distribuovány tzv. bezpečné balíčky, díky čemuž docházelo také k monitoringu využívání lékáren uživateli drog.

Při postupném rozšiřování terénních programů v Konickém regionu se z hlediska územního pokrytí a dostupnosti služeb obyvatelům Olomouckého kraje v jednotlivých regionech síť služeb jeví jako dostačující.

I nadále probíhala spolupráce s pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), kdy do služeb dochází matky uživatelky, případně partneři. S některými bylo možné navázat systematickou spoluprací, která je zaměřena na témata užívání, možnosti léčby, abstinence apod.

Problémem stále zůstává nedostatečné financování některých služeb, zejména terénních programů na Prostějovsku, které jim neumožňuje vykonávat jejich činnost v dostatečném rozsahu a kvalitě.

V listopadu se služby připojily k Evropskému týdnu testování na HIV a hepatitid. Tato aktivita byla rovněž využita ke zviditelnění problematiky infekčních nemocí a k propagaci bezplatného anonymního testování.

Je nutno prohlubovat spolupráci s městem Hranice, kde pravděpodobně nejsou harm reduction i další služby pro cílovou skupinu poskytovány v potřebném rozsahu.

Harm reduction služby využívají ke komunikaci s klienty i sociální síť Facebook, prostředí, ve kterém se klienti cítí bezpečně.

4.2 Služby v oblasti ambulantní léčby

Ve Fakultní nemocnici v Olomouci je na Klinice psychiatrie v Ambulanci závislostí realizován program ambulantní léčby a programy substituce.

V Olomouci zajišťovaly program ambulantní léčby a poradenství neziskové organizace - P-centrum, spolek a Společnost Podané ruce o.p.s. a zdravotnické zařízení Adiktologická ambulance prevence a léčby závislostí (Nestátní interní oddělení s. r. o.).

Adiktologická ambulance organizace Darmoděj, z.ú. v Jeseníku ukončila svoji činnost. Důvodem byla vysoká ekonomická náročnost této služby.

Ambulantní léčbu závislosti na legálních i nelegálních drogách poskytují také psychiatrické ordinace. Na webu Olomouckého kraje lze najít základní přehled těchto služeb:

<http://www.olkraj.cz/prehled-psychiatrickych-a-adiktologickych-sluzeb-cl-2757.html>

Služba Centrum komplexní péče v Olomouckém kraji (Společnost Podané ruce o.p.s.) v Olomouci poskytuje individuální i rodinné poradenství zaměřené na problematiku zvládání závislosti a problémů s hráčstvím včetně otázek dluhů a základního právního poradenství. Služba nabízí i svépomocný web pro hráče a využívání terapeutické skupiny nebo svépomocné skupiny Anonymních hráčů.

<https://www.nabertekurz.cz/rozcestnik>

Pracuje také s klienty s problémem závislosti na alkoholu a nealkoholových návykových látkách. Spolupracuje s Probační a mediační službou Olomouc, Šumperk, Prostějov a s OSPOD. Jedenkrát až dvakrát týdně je služba poskytována i ve městech Zábřeh a Prostějov.

Služba působí i v oblasti primární prevence, kde se zaměřuje se na prevenci patologického hráčství.

Zdravotnické zařízení Adiktologická ambulance prevence a léčby závislostí (Nestátní interní oddělení s. r. o.) má smlouvu se všemi důležitými zdravotními pojišťovnami. Nejvíce klientů bylo se základní drogou alkohol.

Přerovská organizace KAPPA-HELP, z. s. provozuje ve spolupráci s městem Poradenské centrum pro problémy se závislostí v Kojetíně.

Středisko sekundární prevence a léčby závislostí (Vojenská nemocnice Olomouc) – ambulantní provoz zůstal po celý rok zachován.

4.3 Služby v oblasti rezidenční léčby

V Olomouckém kraji je zajištěna střednědobá i dlouhodobá ústavní léčba závislostí v Psychiatrické nemocnici Marianny Oranžské v Bílé Vodě a v Psychiatrické léčebně ve Šternberku (Primariát VII. - Léčba závislostí).

V Psychiatrické nemocnici v Bílé Vodě jsou k dispozici komunity i specializovaná oddělení pro komplexní léčbu závislostí. Pro klienty je v nabídce několik léčebných programů včetně začleněných terapeutických komunit (Terapeutická komunita Harmonie, Terapeutická komunita Fides a Terapeutická komunita Fenix, Terapeutická komunita Tao).

V Psychiatrické léčebně ve Šternberku je zajišťována také soudně nařízená ústavní léčba.

Středisko sekundární prevence a léčby závislostí při Vojenské nemocnici v Olomouci poskytuje kromě detoxikace a detoxifikace také krátkodobou léčbu. Ambulantní provoz zůstal po celý rok zachován.

Detoxikace je poskytována také ve Fakultní nemocnici v Olomouci, v Psychiatrické nemocnici Marianny Oranžské v Bílé Vodě i v Psychiatrické léčebně ve Šternberku.

Činnost **Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné služby**, která je každoročně podpořena finančními prostředky Olomouckého kraje ve výši zhruba 6 milionů Kč, zajišťuje Vojenská nemocnice Olomouc.

Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná služba umožňuje bezpečné vystřízlivění osob, které se pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek dopouštějí společensky nebezpečného chování, chování ohrožujícího sebe nebo okolí, případně působí veřejné pohoršení. Záchyty jsou podrobeny také osoby, které se dopustily přestupků nebo trestné činnosti a pro opilost nemohou být umístěny v policejní cele a osoby, které jsou vedeny jako hledané a byly zadrženy ve stavu opilosti. Její provoz je nepřetržitý. Je personálně i provozně zajištěn Střediskem sekundární prevence a léčby závislostí Vojenské nemocnice Olomouc. Služba nabízí kapacitu až 15 míst.

Provádí také odběry ke stanovení hladiny alkoholu nebo drog pro policii České republiky.

Záchyty jsou uskutečňovány převážně na základě žádosti Policie ČR a Městské policie ze spádové oblasti, která kromě Olomoucka zahrnuje Přerovsko, Prostějovsko, Šumpersko a Jesenicko.

Dalším významným žadatelem jsou zdravotnická zařízení. Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná služba má zajištěnu nepřetržitou lékařskou péči. Úzce spolupracuje s AT ambulancí i Střediskem sekundární prevence a léčby závislostí Vojenské nemocnice v Olomouci i s dalšími zdravotními a sociálními službami. Snahou personálu služby je nabídnout pomoc. Klientům je tedy nabízena edukace, možnost léčby a ve spolupráci s dalšími službami i sociální a právní poradenství.

4.4 Doléčovací programy

V Olomouckém P-centrum, spolku dlouhodobě probíhá úspěšný doléčovací program, který je určen klientům z celé České republiky. Jeho součástí je i nabídka chráněného bydlení ve dvou bytových jednotkách.

Další doléčovací program realizuje v úzké spolupráci s Psychiatrickou nemocnicí v Bílé Vodě organizace Darmoděj, z. ú. Tento program je zaměřen zejména na klienty s duálními diagnózami nebo klienty obtížně se začleňujícími.

Služby v oblasti následné péče v r. 2023

Název programu	Realizátor	Typ služby*	Cílová skupina	Počet osob, kt. služby zař. využily	Počet nově evid. žádostí o léčbu	Územní působnost	Certifikace (ano/ne)
Darmoděj z.ú. – služba následné péče	Darmoděj z.ú.	Pobytová a ambulantní forma	Závislost na náv. látkách duál. diagn. 18 – 80 let	64	121	Jesenicko, Olomoucký kraj	ano
Doléčovací program	P-centrum, spolek	Pobytová a ambulantní forma	Závislost na náv. látkách, nelátkové závislosti	45	90	Celorepubliková	ano

*ambulantní – následná péče ambulantní, pobytová – následná péče pobytová

4.5 Ostatní specializované programy

Klienti všech služeb, kteří mají problém se zákonem nebo jsou ve výkonu trestu, mohou využívat úspěšný program „Práce s klienty v konfliktu se zákonem“ probíhající v úzké spolupráci zejména s Vazební věznicí Olomouc a s věznicí Mírov. Ve Vazební věznicí Olomouc je realizován strukturovaný program. Ve věznicích Ostrava - Heřmanice, Ostrov nad Ohří a Opava realizuje služba svoji činnost individuálně dle potřeby klienta. Ve spolupráci s probační a mediační službou je nabízen strukturovaný terapeutický program, určený zejména klientům – rodičům.

5 Specifická primární prevence

Aktivity v oblasti specifické primární prevence

Aktivity v oblasti specifické primární prevence

Specifická primární prevence je jedním z pilířů preventivních aktivit v oblasti primární prevence a je nutností všude tam, kde již nepostačují mechanismy primární prevence všeobecné.

V Olomouckém kraji se výkonu specifické primární prevence ze strany nestátních neziskových organizací v největším rozsahu věnuje organizace P-centrum, spolek, která významným způsobem pracuje v rámci Programů primární prevence také s pedagogy.

Mezi největší vzdělavatele a realizátory programů v Olomouckém kraji patří již zmíněné P-centrum, dále pak KAPPA – HELP z.s. (Přerov a okolí), kde se rovněž věnují vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, Sdružení D (Olomouc) a Společnost Podané ruce, o.p.s. (Prostějov a okolí). Na Jesenicku působí v oblasti primární prevence organizace AZ Help, z.s., která realizuje vzdělávání pedagogů v Olomouckém kraji, ačkoliv statutárně sídlí v Moravskoslezském kraji.

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace (Univerzita Palackého Olomouc, Pedagogická fakulta) v Olomouci se zabývá vzděláváním, výzkumem, intervencí a osvětou spojenou s rizikovým chováním na internetu a souvisejícími fenomény.

Na jednotlivých školách jsou realizovány minimální preventivní programy, některé školy realizují i další aktivity a projekty v oblasti prevence rizikových projevů chování.

Skutečně významný podíl na realizaci specifické primární prevence na školách (nejčastěji ve formě konkrétní intervence) mají oblastní metodici primární prevence (ve všech 5 okresech Olomouckého kraje) působící v Pedagogicko-psychologické poradně a Speciálně pedagogickém centru Olomouckého kraje, kteří v rámci celoročních aktivit realizují intervence ale i aktivity vzdělávání pedagogů.

V září 2023 proběhl v Olomouci v aule Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci již 11. ročník Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje pro rok 2023 za účasti představitelů samosprávy Olomouckého kraje, zástupce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a metodiků primární prevence z poradenských pedagogických a psychologických pracovišť i ze škol a školských zařízení na území Olomouckého kraje, a to v celkovém počtu 150 účastníků. Konferenci s názvem a na téma „Možnosti primární prevence při nastavování vnitřních a vnějších hranic dítěte“ předcházela roční cyklus vzdělávání školních metodiků prevence, finanční podpora dosáhla celkové částky 200 000 Kč. V roce 2024 se počítá s navýšenou částkou 250 000 Kč na identický projekt, kdy tématem budou „možnosti primární prevence při budování bezpečného prostředí a přátelského klimatu ve škole“.

V oblasti finanční podpory bylo rovněž realizováno dotační řízení MŠMT ČR na podporu projektů organizací v Olomouckém kraji profilujících svou činnost v oblasti primární prevence. Celková částka podpory pro Olomoucký kraj činila 4 028 719 Kč (nejvyšší částka v dosavadní historii), byly podpořeny projekty těchto organizací: Univerzita Palackého v Olomouci (E-bezpečí pro pedagogy 2023 částkou 500 010 Kč a E-bezpečí pro žáky 2023 částkou 520 010 Kč), Sdružení D, z.ú. (Programy selektivní a indikované prevence 1 634 064 Kč a Wellbeing a supervize pedagogů částkou 254 687 Kč), KAPPA-HELP, z.s. (Vzdělávání pedagogů částkou 100 000 Kč a Zážitkové preventivní programy částkou 319 648 Kč), AZ Help, z.s. (program selektivní

protidrogové prevence částkou 700 000 Kč) a PPP a SPC Olomouckého kraje (Program krajské primární prevence 368 350 Kč - tzv. krajský projekt).

Olomoucký kraj má v oblasti primární prevence v resortu školství schválen zásadní strategický a koncepční materiál: **Krajský plán primární prevence Olomouckého kraje na léta 2023 – 2026** (dále KP OK), který byl schválen Radou Olomouckého kraje dne 5. 9. 2022 s platností od 1. 1. 2023.

<https://www.olkraj.cz/strategie-a-metodiky-v-oblasti-primarni-prevence-cl-398.html>

V oblasti cílené protidrogové prevence má KP OK stanoven cíl:

Zaměřit se v oblasti vzdělávání v primární prevenci na témata řešení vybraných rizikových projevů chování, dále na prohlubování způsobů a forem online spolupráce mezi metodiky primární prevence, zajistit tvorbu metodických a dalších dokumentů společně se zvýšením kompetencí pro případ pandemické (případně válečné) situace a reflektovat možná rizika distanční výuky na školách.

V rámci dosažení tohoto cíle byl stanoven jeden z konkrétních podcílů:

Zaměřit se na podporu a realizaci preventivních programů na školách cíleně zaměřených na vybrané rizikové projevy chování žáků a studentů, především v oblasti prevence zneužívání rozšířených návykových látek (nikotinu, kratomu atd.) a prevence agresivity u žáků a studentů a na další rizikové projevy chování, jež vyplynou v souvislosti s aktuálními trendy.

Tento podcíl je dále rozveden v rámci parametrů plnění v příslušném **Akčním plánu primární prevence na léta 2023 – 2024**.

Krajský plán primární prevence Olomouckého kraje na léta 2023 – 2026 zahrnuje primární prevenci těchto rizikových projevů chování – zneužívání látek: nelegálních drog, alkoholu tabáku, hazardního hraní, digitálních závislostí a zneužívání léků.

6 Závěr

Olomoucký kraj usiluje v rámci své integrované protidrogové politiky o komplexní řešení problematiky nelegálních návykových látek, legálních návykových látek, problémového hráčství i závislostního chování. Má kvalitní síť poskytovatelů služeb, která mezi sebou výborně komunikuje. Většina zařízení či organizací poskytuje služby uživatelům všech návykových látek a hazardním hráčům nebo je schopna podat klientovi informaci či zajistit přesun do jiné služby vyhovující jeho potřebám.

Situace v užívání návykových látek v Olomouckém kraji je dlouhodobě stabilizovaná.

Na drogové scéně Olomouckého kraje opět výrazně převládalo zneužívání pervitinu jako primární drogy.

U většiny klientů je primární droga kombinována se zneužíváním alkoholu, marihuany, tanečních a sezónních drog a léků.

Problémem zůstává problematika zneužívání alkoholu, kdy se v některých zařízeních ukazuje, že cílové skupiny uživatelů drog a alkoholu spolu špatně fungují a prakticky je téměř nemožné poskytovat stejné služby oběma skupinám.

S cílovou skupinou uživatelů alkoholu pracovalo Kontaktní centrum Krédo v Šumperku (PONTIS Šumperk o.p.s.), a to pouze v rámci poradenství.

Ze státního rozpočtu i rozpočtu Olomouckého kraje byla výrazně finančně posílena oblast sociálních služeb, zejména terénních programů, a programů pro cílovou skupinu hazardních hráčů, což se pozitivně projevilo v jejich zkvalitnění a rozšíření. Finanční podpora služeb i její mírné navýšení umožnilo pracovníkům kvalitnější práci s klientem.

Na cílovou skupinu hazardních hráčů a osob blízkých je zaměřena zejména činnost Centra komplexní péče v Olomouckém kraji, Společnost Podané ruce, o.p.s., které nabízí své služby v Olomouci, Prostějově a Zábřehu. Tato služba provozuje i svépomocný web pro hazardní hráče (<http://gambling.podaneruce.cz/>), který je propojen i se sociální sítí facebook.

Služba pracuje také s cílovou skupinou uživatelů návykových látek.

Zajištění rovnocenného přístupu všech cílových skupin do služeb zůstává cílem pro další období. Je třeba uvažovat o vzniku nových služeb pro uživatele alkoholu.

Olomoucký kraj si uvědomuje zásadní význam vzájemné spolupráce obcí a Olomouckého kraje a snaží se spolupráci nadále prohlubovat. V rámci komunitního plánování rozvoje sociálních služeb jednotlivých obcí dochází k úzké spolupráci sociálních a adiktologických služeb. Ředitelé organizací, vedoucí služeb i krajský protidrogový koordinátor jsou členy jednotlivých pracovních skupin a aktivně komunikují a spolupracují.